

Cine plătește când standardele internaționale greșesc?

Ioana Waszkiewicz - Senior Associate PeliFilip și Denisa Frîncu - Associate PeliFilip

În urmă cu doar câteva luni, o hotărâre a Curții Supreme a Regatului Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord a obligat constructorul unor parcuri eoliene maritime la plata unor despăgubiri în valoare de 26.250.000 EUR după ce fundațiile structurilor proiectate și construite de acesta au cedat la scurt timp după finalizarea proiectului. În mod surprinzător la o primă vedere, Curtea Supremă a statuat astfel deși s-a constatat că, în cauză, antreprenorul a fost de bună credință. Cauza - erori de calcul în standardele tehnice internaționale pe care chiar părțile agreează să le aplice în vederea construirii parcurilor eoliene.

În mai 2006 două companii din grupul E.ON ("E.ON") au organizat o licitație care a fost câștigată de MT Højgaard A/S ("MTH"). Caietul de sarcini a cuprins și Cerințele Tehnice ale E.ON, care includeau printre cerințele minime și solicitarea ca fundațiile turbinelor eoliene să respecte documentul recunoscut ca J101. Acesta reprezintă un standard internațional pentru proiectarea turbinelor eoliene maritime publicat de către agenția independentă de clasificare și certificare Det Norske Veritas.

În decembrie 2006, MTH și E.ON au încheiat contractul pentru proiectarea, fabricarea și instalarea de către MTH a fundațiilor turbinelor. Clauza 8.1 din contract prevedea că MTH va presta serviciile astfel încât fundațiile să fie adecvate scopului ("fit for purpose"), iar noțiunea de "adecvat scopului" a fost definită prin referire la Cerințele Tehnice. Două dispoziții din Cerințele Tehnice prevedeau necesitatea ca fundațiile să fie proiectate astfel încât să aibă o durată de viață de 20 de ani, fără a necesita în acest timp intervenții majore.

Între 2007 și 2009, MTH a proiectat, fabricat și instalat fundațiile, care, însă, la scurt timp după instalare au început să dea primele semne de slăbiciune.

În septembrie 2009 agenția DNV, emitentul standardului J101, a transmis o scrisoare către

MTH alertându-i pe aceștia din urmă că, reanalizând formulele din standardul J101, a constatat faptul că valoarea dată unui coeficient era eronată cu un factor de aproximativ 10 unități.

Standardul internațional agreeat și aplicat în speță de către E.ON și MTH era greșit. Această mică eroare determina consecințe grave la nivelul structurilor turbinelor: fundația fusese supraestimată în mod considerabil.

În aprilie 2010 structurile au început să cedeze. Părțile au convenit să facă imediat lucrări de remediere a defectelor. În 2012, MTH a solicitat să se determine costul lucrărilor de reparații și să se stabilească cine este răspunzător pentru aceste cheltuieli, declarând că și-a îndeplinit obligațiile contractuale cu diligența și competența rezonabile, astfel încât nu ar trebui să suporte aceste costuri, substanțiale de altfel - 26.250.000 EUR. În aprilie 2014 prima instanță a decis că MTH trebuie să suporte costurile reparațiilor. MTH a atacat această hotărâre cu apel, iar, la un an distanță, instanța de apel a pronunțat o hotărâre favorabilă acestuia, stabilind că, în conformitate cu prevederile contractului, modul în care sunt proiectate fundațiile ar trebui să aibă o durată de viață conform proiectului de 20 de ani, ceea ce ar însemna că exista o probabilitate ca acestea să funcționeze o perioadă de 20 de ani, dar acest lucru nu este imperios necesar. E.ON a atacat decizia curții de apel, iar Curtea Supremă a pronunțat în final o hotărâre favorabilă E.ON. Curtea Supremă a stabilit că din înțelegerea părților reiese obligația antreprenorului MTH de a presta serviciile astfel încât fundațiile să fie adecvate scopului ("fit for purpose") iar această obligație, corelată cu prevederile Cerințelor Tehnice, reprezintă o garanție că aceste fundații vor avea o durată de viață de 20 de ani. Cerințele Tehnice prevedeau că MTH are obligația de a proiecta lucrările pentru o durată de viață de 20 de ani fără a fi necesare lucrări de întreținere majore. De asemenea, se prevedea că cerințele menționate sunt solicitări minime din partea E.ON și că MTH are responsabilitatea de a

Ioana Waszkiewicz - Senior Associate PeliFilip

■ **Standardul internațional agreeat și aplicat în speță de către E.ON și MTH era greșit. Această mică eroare determina consecințe grave la nivelul structurilor turbinelor: fundația fusese supraestimată în mod considerabil.**

identifica orice zone în care lucrările trebuie proiectate într-un mod suplimentar sau la parametri mai riguroși.

În esență, speța ilustrează modul în care interpretează o instanță documentele care alcătuiesc împreună contractul de proiectare și construire.

La o primă vedere, hotărârea Curții Supreme pare lipsită de echitate: un antreprenor care s-a comportat cu diligență în executarea lucrărilor, a respectat standardele internaționale aplicabile din punct de vedere tehnic și agreeate de ambele

părți este obligat să suporte un prejudiciu imens din pricina unor erori din documente externe și a unor referiri vagi în contract la sustenabilitatea lucrărilor executate. Acesta a fost și unul dintre argumentele MTH, respectiv faptul că prevederea care făcea referire la "durata de viață de 20 de ani" este un fir prea subțire de care să atârne o potențială obligație enormă. În răspunsul său la acest argument, Curtea Supremă a precizat că formularea neelegantă și stângace dintr-un contract nu este un argument pentru încălcarea regulilor de interpretare a contractului. Practic, s-au pus în aplicare principii valabile și în dreptul românesc - stabilirea voinței reale a părților la momentul încheierii contractului și interpretarea clauzelor astfel încât acestea să producă efecte, nu în sensul în care nu produc niciun efect.

Speța MTH -E.ON expune o situație excepțională, dar care face parte dintr-o tematică des discutată la negocierea unui contract de antrepriză: cine răspunde atunci când lucrările sunt afectate dintr-o altă cauză decât culpa uneia dintre părți sau a persoanelor pentru care acestea răspund (e.g. subantreprenori)? Părțile reglementează de obicei o serie de aspecte pe care un antreprenor experimentat și le poate imagina, cum ar fi cazuri de vreme nefavorabilă care nu constituie în mod normal un caz de forță majoră, întârzieri ale autorităților, greve, chiar și modificări ale legislației. În cazul în care din prevederile contractuale nu ar reieși cu claritate intenția părților de a alocă un anumit risc situația se va analiza pe baza prevederilor legale generale. În dreptul român există mai multe reguli de alocare a riscurilor între părți, inclusiv regulile în situația unui caz fortuit (un eveniment care nu poate fi prevăzut și nici împiedicat de către cel care ar fi fost chemat să răspundă dacă evenimentul nu s-ar fi produs) sau în situația impreviziunii (schimbarea excepțională a împrejurărilor care ar face vădit injustă obligarea debitorului la executarea obligației).

Fără a insista pe aspecte teoretice referitoare la culpă, caz fortuit și impreviziune, ne limităm la a preciza că existența unui caz fortuit nu poate fi generalizată, ci se apreciază de la caz la caz, în funcție de persoana celui care ar fi fost chemat să răspundă dacă nu ar fi intervenit cazul fortuit, acesta având prin excelență un caracter subiectiv. Părțile nu au intrat însă în analiza posibilității sau imposibilității antreprenorului de a prevedea și împiedica prejudiciile cauzate de un standard tehnic greșit, fiind prioritară discuția despre interpretarea clauzelor contractuale care au definit obiectul contractului.

O înțelegere contractuală a părților primează și în caz de impreviziune. În speța prezentată costurile pentru a aduce lucrările la stadiul dorit a dus la un dezechilibru substanțial între prestațiile părților, înclinând substanțial balanța obligațiilor antreprenorului. În speța nu s-a discutat însă aplicarea teoriei impreviziunii, putând fi relevant și faptul că în dreptul englez se pare că antreprenorul răspunde pentru livrarea construcției chiar dacă obligația sa devine mai dificilă decât era anticipat sau chiar imposibilă.

Într-o situație atât de excepțională ca cea din speța MTH -E.ON este dificil de apreciat dacă una dintre părți a avut în vedere un astfel de risc și a fost de acord să și-l asume printr-o prevedere contractuală generală. Privind lucrurile dintr-o perspectivă mai largă, o astfel de situație cu adevărat excepțională are potențialul de a cauza insolvența unui număr mare de antreprenori care ar fi obligați să își asume riscul unor greșeli într-un standard tehnic unanim acceptat și folosit, ceea ce indirect ar duce la faptul că în final tot beneficiarii ar suporta costurile pe care nu le-ar mai putea recupera în insolvența antreprenorilor. Alternativa de alocare directă a riscurilor într-o proporție mai echilibrată între beneficiari și antreprenori pare o soluție mult mai sănătoasă economic. Prin urmare considerăm că o astfel de speță se apropie de

Denisa Frîncu - Associate PeliFilip

■ Formularea neelegantă și stângace dintr-un contract nu este un argument pentru încălcarea regulilor de interpretare a contractului.

filozofia din spatele teoriei impreviziunii mai mult decât de alte teorii de alocare a răspunderii contractuale.

În același timp însă, rolul instanțelor în sistemul de drept român nu este de a stabili soluția cea mai echitabilă. Atât timp cât părțile convin contractual să își asume anumite riscuri și chiar să renunțe la aplicarea remediilor în caz de impreviziune, instanța nu poate înlătura această voință a părților atât timp cât ea este valabil exprimată. Prin urmare, grija la detalii în redactare este indispensabilă în cazul oricărui contract. Claritatea prevederilor și coroborarea acestora cu celelalte prevederi contractuale trebuie să fie urmărite în permanență, pentru a evita situația creării unor zone gri în care să nu se poată distinge care a fost intenția părților. Putem concluziona, deci, că cel care plătește atunci când standardele internaționale greșesc poate fi și cel care își asumă riscul unor prevederi contractuale neclare. Iar prețul plătit poate fi destul de mare. ■

